

KÁRPÁTI LAPOK

A turistaság, a honismeret és a természetvédelem terjesztésére
Kiadja a Magyarországi Kárpát Egyesület

Szerkesztő: Nagy Péter, peter.nagi@t-online.hu

Internet: <http://www.karpategyesulet.hu>

Postacím: 1244 Budapest, Pf.: 800.

Kárpát Gerinc Vándorút

Ezúttal júniusra terveztük a szokásos tavaszi Kárpát-koszorú túránkat, ennek egyik oka, hogy a Páreng főgerince 2000 m fölött húzódik, és talán ekkorra már nem lesz (sok) hó.

A program: az utunk mindkét hegységben a vízvásalztó főgerincen halad: a Déli-Kárpátokat áttörő két folyó, a Zsil és az Olt között. Érintjük a hegységek legmagasabb csúcsait is, a Nagy-Páreng (2519 m) és a Nedeia (2130 m) csúcsokat. A Kapacina-hegységben teszünk egy kis kitérőt a főgerinc-től délre eső rövid, ám igen látványos Cheiaszurdokba, ami talán a Mátrában lévő Tarjánka-patak szurdokához hasonlítható, csak épp 400 m-es sziklafalak szegélyezik és 5-10-m-es lépcsőkön zúdul le a patakvíz..... Egyébként ez a Kárpátok legmélyebb szurdokvölgye. Ha a patak vízhozama bőséges lesz, akkor a csapat néhány tagjához valószínű csatlakozni fog egy Majré nevű túratárs is....

Az utazáshoz – szokás szerint – a vasúti személyszállítás kényelmét vesszük igénybe, szállásunk – a saját kis öszkomfortos sátrunk, ennivalónk – amit otthon a hátizsákba bepakoltunk, innivalónk – kizárólag friss forrásvíz....

Utunk során csak magunkra számíthatunk (esetleg medvékre vagy pástorkutyákra...), nem érintünk sem falvakat, sem teszktöt, sem diszktöt, sem bankautomatát, sem forró fürdöt (legnagyobb sajnálatomra azonban – magas vízállás esetén – hideg zuhany lesz a szurdokban...)

A túra Petrosényből indul és Brezoi nevű településnél ér véget (a Lotru torkolata az Olt folyóba), hossza – a kitérővel – kb. 125 km, amit 7 nap alatt kell megtennünk.

(Vámos László, PKE)

Kárpát Gerinc Vándorút

(Pestkörnyéki Kárpát Egyesület)

Déli-Kárpátok: Páreng-hegység – Kapacina-hegység

2009. június 20–28

(levél)

Szia!

Szombat este elég körülményesen érkeztünk a felvonó lábához. 36-an voltunk, ebből 16-an erdélyiek (ha magamat meg Tóth Erzsikét erdélyinek számítom, akkor 18-18 volt az arány). Szóval ők 16-an előbb érkeztek Petrozsénybe, letáboroztak a felvonó lábánál, és leküldtek értünk egy 18 személyes kisbuszt, amibe bepréselődtünk, és – már sötétben – mi is letáboroztunk. Hálótársam Cserkúti Karcsi volt Kőszegről, az ő Rock Empire Alaska sátrában húztuk meg magunkat egy hétig.

Másnap (vasárnap) változékony, de többé-kevésbé szép, esőmentes időben mentünk fel a Nagy-Pareng csúcsára, aztán tovább az egyik nyeregig. Alkalmam volt látni a tengerszemeket, amiket tavaly szeptemberben nem láttunk.

Hétfőn már nem volt biztató az időjárás. A szél végig fújt. Elértük a Trans-Parang utat, végig is mentünk rajta, amíg az ösvény ott vezetett, aztán letértünk balra, mert az út Novaci faluba vitt volna le. Itt elhagyott bennünket Béla, Kolozsvárról, aki nem érezte jól magát. 35-en maradtunk (ebből 7 nő), de ez a létszám aztán nem csökkent a túra végéig. Szóval letértünk balra és hamarosan lecsapott ránk egy irgalmatlan jégeső. Ez volt az első ázásunk. Mikor kicsit csillapodott, továbbindultunk, de teljesen nem állt el. Végül dörgős-villámlós vihar kerekedett belőle, és mi lehúzódtunk egy patak völgybe, szakadó esőben letáboroztunk, és vártuk a jobb időt. Kicsit féltem attól, hogy ha az eső nem csillapodik, reggelre megárad a patak, és elmossa a táborhelyünket. Szerencsére nem így történt.

Másnap reggel kisütött a nap, mindenki az ázott cuccait szárítgatta, már azt hittük, vége a rossz időnek, amikor újra elkezdett esni az eső, és szakadatlanul esett egész délelőtt. Végül délelőttben elállt, de a kései indulás miatt nem jutottunk messzire. Kedden délután, változékony időjárás mellett az Oltet-nyeregben táboroztunk le, ami a Pareng és Kapacina hegységeket elválasztja, és ahol szamár, ló, tehén és birka egyaránt legelt. Félóra takarítás után tudtunk csak egy sátorhelynyi területet többé-kevésbé megtisztítani, és a sátrat felállítani.

Szerdán tekintélyes iramban közel 22 km-t meneteltünk, délelőtt egy sima, de kiadós, délután egy csattogós, villámlós, jéges eső áztatott ismét bennünket. Egy szép nyeregben táboroztunk, valahol a Kapacina hegységben, félúton az Oltet-nyereg és az Olt völgye között, talán előbbihez kicsit közelebb. A délután, kora este kellemes volt, a nap is sütött, a szél is fújt, ideális

idő volt szárítkozáásra. Meg is mosakodtam – először a túra során – a közeli patakban. Aztán a legcudarabb vihar itt ért bennünket éjszaka. A sátrat az arcunkba fújta a szél, az eső már nem is kopogott a külső ponyván, hanem folyt, mintha vízesés alá álltunk volna, a villámok pedig ott csapkodtak körülöttünk, bár utólag visszagondolva, kettőig mindig el tudtam számolni a villanás és a dörgés között (1 km-en belül, de 0,5 km-nél nem közelebb csaptak le).

Csütörtökön ismét – pontosabban még mindig – esőre ébredtünk. Végül 10 órára javult annyira az idő, hogy el tudtunk indulni. Az előző napéhoz hasonló kemény menetben, a végén többen el is tévedtünk, eljutottunk a Cheia menedékházhoz, ahol ekkor két quad-os (ATV – négykerekű motor – nagyon utálok őket) volt. Ok szóltak a menedékház üzemeltetőjének (kabanas), hogy jöjjön, mert népes csapat érkezett. Letáboroztunk, a többség el is aludt, mire ő felért a házhoz, és azt hitte, elég sört hozott magával. 5 lejért adta a fél liter Tuborg-ot, ami nem olcsó, de mi elég gyorsan elfogyasztottuk, újabb szállítmányt kellett rendelnie a haveroktól.

Pénteken változékony, pislogó napsütésre keltünk, vedeltük a sört, aztán csomagok nélkül elmentünk a szurdokba túrázni. Végigmentünk a kék háromszögjelzésen, aztán vissza a kövezett úton, át az alagúton. A túra alatt eső nem esett, és a patakmederbe sem ereszkedtünk be, kivéve három vállalkozó szellemű fiatal. A menetrend szerinti eső már a táborhelyre visszaérkezésünk után szakadt ránk, annyira nem zavart bennünket, egykedvűen ittuk a sört.

Szombat reggel – a változatosság kedvéért – ismét szakadt az eső. Én ennek ellenére összecsomagoltam, és készültem az indulásra. Fél 10-re csillapodott, és én egymagamban mindenképpen el akartam indulni, mert korábbi vonallal akartam hazajönni, mint a többiek. Velem tartott két csíki székel (Szőke Dénes bácsi Csikszeredából és Olti Elemér Csikrákosról – utóbbit én hívtam el a túsárra, előbbi – gondolom – nem ismeretlen számodra). A piros + jelzésen, végig a gerincen mentünk, szinte megállás nélkül le Baile Olanesti fele. Öt és fél óra erőltetett menet után érkezünk le az üdülővárosba, itt bókászunk egy keveset, kisbuszt meg élelmiszerboltot kerestünk. Utánunk kb. félórával a csapat többi tagja is elindult, de ők a sárga csíkjelzésen, jóval kényelmesebben, egy hosszú,

egyenletesen lejtő, unalmas szekérúton, alig több mint egy órával utánunk, negyed ötkor érkeztek ugyanoda. Én ekkor már az Antares cég kisbuszán ültem, ami Ramnicu Valcea (a vasútnál még most is Rimnicu Vilcea – a legjobb Gyergyószentmiklós, aminek nincs is tisztességes román neve: elvileg Gheorgheni, de a vasút csak a Gheorghieni megnevezést ismeri, ha előbb bit írom be, „nincs találat” a válasz) vasútállomása fele száguldott velem. Ők meg ez alatt – Vámos Laci és Lapi

mellett – talán az én egészségemre is itták a sört, Szent László napján. A szombat délutáni menetrend szerinti eső már a kisbuszon ülve ért utól. Innen egy szebeni és egy medgyesi átszállással, és Lökösházán 2,5 óra vesztegeléssel, végül vasárnap délelőtt fél 11-re értem Győrbe, ahol a változatosság kedvéért szakadt az eső, és nagyon megáradt a Rába és a Duna. Félig kómában, de itthon voltam a lányom születésnapján, vettem neki virágot, és leborotváltam egyhetes, hajótöröttre emlékeztető szakállamat. A többiek majdnem két kisbuszt megtöltöttek Olanesti és Rm. Valcea között. A sofőr befogta az orrát, és eszeveszetten száguldott, hogy minél hamarabb megszabaduljon tőlük. Vonatra szálltak, az egyik kalauz ott is látványosan elfordult, és befogta az orrát, amikor az általuk elfoglalt területen haladt át, viszont az ő vonatuk alig késett, délután érkeztek Pestre, és vasárnap reggel egy szebeni városnézés is belefért az idejünkbe, amíg Vámos Laci a csomagjait őrizte. Én előző este, még éppen szürkületben, Medgyes belvárosában tudtam egy kicsit körülnézni. A vonat érkezését ott is egy kiadós vihar előzte meg.

Röviden ennyi a történet. A fényképezőm elemei az Oltet-nyeregig tartottak ki. Medgyesen vettem új elemeket, de a Kapacínában és a Cheia-szurdokban egyáltalán nem tudtam fényképezni. (A hálósáokban kellett volna melegítenem az elemeket, és akkor 2-3 kép erejéig minden nap újjászülettek volna.)

Kekszes
(**Petrikó László, MKE**)
Fotó:
Mocsári László, KEM

Feketén – fehéren: Láthatatlan kiállítás, Hárs-hegy

2009. február 14.

Túracapatunk 2005. óta sikertelenül hajszolta az országon át a vakok életét bemutató Láthatatlan kiállítást. Végre Budapestre a Népligetbe érkezett a tárlat, így az új évet ennek megtekintésével kezdtük. Túravezetőnk már egy héttel korábban szavakat keresett a látás, nézés, látogatás... kifejezések helyett, és megdöbbenve tapasztalta, hogy nem is olyan egyszerű őket helyettesíteni. Megtapogatjuk a kiállítást? Hogyan beszéljünk a vak tárlatvezetőkkal, hogy kikerüljünk a látással kapcsolatos kifejezéseket? Mint utóbb kiderült, nem kell túlbonyolítani a dolgokat, csak magyarul beszélni. A vakok is a mi világunkban élnek, legfeljebb másként használják ugyanazokat a szavakat.

Már a bejutásra várakozás sem telt haszontalanul, egy fiatalember bemutatta a vak-írógépet, és a Braille-ábécé alapjait, majd egy vakok számára készült számítógépen próbálkozhattunk. A legprofibb éppen a fiatalember volt a gép kezelésében, pedig az ugyanúgy működött, mint bármely másik, csak hangosan mondott mindent. Végül néhány praktikus tárgy (pl. zoknipárosító, vízforrás-jelző) következett, ami a vakok életét teszi könnyebbé. Leginkább akkor képedtünk el, mikor a fiatalember a beszámolója közben közölte, hogy két új látogató csatlakozott a csapathoz ott hátul, kéri, hogy jöjjenek közelebb és ne beszéljenek. Nekünk fel sem tűnt, hogy ott vannak.

Ezután beléptünk a kiállító-térbe, ahol is úgy lehet látni, mint éjjel a csukott pincében. Tárlatvezetőnk, Noémi megkért bennünket, hogy a telefonokat és fényképező gépeket kapcsoljuk ki. Mivel ő nem látott, nem tudta ellenőrizni, hogy valóban megtettük-e, de senki nem akart csinálni. Egy fényforrást mégsem tudtunk kiküszöbölni, ez pedig Ádám pólóján a foszforeszkáló minta volt. A mintán kívül mi sem láttunk semmit, de ez akkora ovációt okozott, hogy Noémi nem is értette, min problémáznunk annyit.

A tettek mezejére léptünk. Keresztültapogatódtunk egy erdőn patakkal-híddal együtt, aztán betévedtünk egy szoba-konyhás lakásba. Azt hittük, nehezebb lesz, de a tárgyakat tapogatás után is biztosan felismertük, Ádámot pedig mindenki messziről észrevette, így vele senki sem ütközött össze. A beszédünk alapján is pontosan megismertük egymást, és a hang irányából nagyjából azt is meg tudtuk ítélni, hogy merre jár a gazdája. Aki elakadt valahol, annak mindig jutott egy segítő kéz. A problémásabb helyeken Noémi maga segítette át a csapatot, és többször ellenőrizte, hogy ki meddig jutott.

– Ki nem látta még a lavort? – kérdezte a konyha túlsó vége felől. Mi pedig ártatlan meggyőződéssel feleltünk, hogy „De hát nem látnak semmit!”

Noémi a renitens csoportoknak kijáró „lelkesedéssel” magyarázta el, hogy ők a tárgyak észlelését ugyanúgy látásnak hívják, mint mi, így a fő kommunikációs probléma megszűnt.

Kiléptünk egy sötét utcára, ahol a forgalom zaját is hallhattuk egy hangszóró jóvoltából. Tárlatvezetőnk figyelmeztetett bennünket, hogy vigyázzunk a járdáról lelépésnél.

Egy kérdés az éterből: – Miért?

Válasz: – Mert elüt az autó! – a hang gazdája már igencsak beleélte magát a helyzetbe. Noémi megnyugtatóan, hogy ez nem történik meg (renitens csoportok, oh!), így össznépi billegés következett a járda szélén. Mikor már kezdtem biztonságban érezni magam, mert sikeresen leléptem az úttestre, csípőmagasságban megtámadott egy (álló) autó hátsó fele, valami teljesen váratlan szögéből. Valószínűleg nem a „forgalomra” merőlegesen léptem az útra.

Körbetapogatódzás és egy buszmegálló után a többiekkel együtt a piacra értünk. Itt újabb megpróbáltatás várt ránk: egy jó öklönyi kerek valami az utunkba gurult a földre, és figyelmeztetni akartuk egymást, csak éppen egyikünk hagymanak, másikunk narancsnak, a harmadik pedig almának titulálta a leesett terményt. Noémi bölcsen hallgatott, (beszéltünk mi eleget

helyete!), és senki nem esett hasra, így a problémát megoldottuk.

Utunk a láthatatlan büfében ért véget, ahol rendelni is lehetett – volna, ha nem hagyjuk kint a pénztárcánkat a ruhatárban, így csak letelepedtünk a fotelokba, és kipihentük a fáradságainkat. Zoli segédtúra-vezetőnk megkérdezte, hogy fölkapcsolják-e a villanyt, hogy lássuk, hol jöttünk végig, de ezt nem tették meg, így utunk továbbra is balladai homályban maradt. Zoli bácsi hiába érvelt hosszasan, hogy mikor itt járt az osztályával, az egyik gyerek elvesztette valami-jét, ezért a kereséshez fölkapcsolták a villanyt, Noémit ezzel sem tudta megkérni. (renitens csoportok...!)

Ha látni akartunk, ki kellett mennünk az előtérbe. Itt megebédeltünk, majd megcélzottuk a mai nap második célpontját, a budai Nagy- és Kis – Hárs-hegyet.

A metróból feljövet a Moszkva téren a szokott téli szürkeség fogadott, de a hegyek felé szuszva egyre fehérebbé vált a táj. Budaszentlőrincnél arasznyi vastag hó, és igazi

csípős sarki szél fogadott bennünket. Mindenki minden meleg holmit azonnal magára vett, és egy rövid, de annál intenzívebb hócsata után nekilódultunk a Nagy – Hárs-hegy oldalának.

A rövid kaptatót igen megnyújtotta a csúszós-jeles hóréteg. Harcedzett fiaink szívesen „szánkóztak” volna a nejlonszákjaikkal, de a meredek úton veszélyes volt, a biztonságosabb helyeken viszont alig csúszott a hó. Így néhány meddő próbálkozás után inkább a csúcs felé törtünk, Laciapu és Imre pedig a vaddisznókkal történt élményeit mesélte biztatásképpen.

A hegytetőn kiszuszogás és a csoportkép elkészülte után a bátrabbak felkapaszkodtak a négyemeletes kilátó tetejére is, ami két okból sem volt könnyű művelet: a lépcsőket sok helyütt

jégpáncél borította, a magassággal egyenes arányban növekvő erejű szél pedig meg is nehezítette a lépcső-mászást. Körülpillantottunk a tájon (melegebb időben melegen ajánljuk másnak is, szép a kilátás a budai hegyekre), de a jéggé fagyás előtt gyorsan visszatértünk a földre. Uzsonnázás közben egy emléktáblán elolvastuk, hogy a kilátót Kaán Károly erdőmérnökről nevezték el, aki a természetvédelem kiemelkedő alakja. Ennél többet sajnos nem tudtunk meg róla, mert a szöveg így folytatódott: „A rongálók miatt

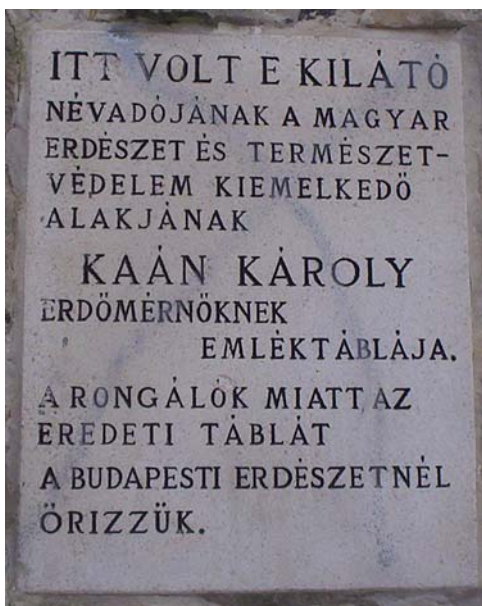

az eredeti táblát a Budapesti Erdészetnél őrizzük.” De hogy az hol van, ez az adat nem szerepelt a táblán. Úgy látszik, a rongálóknak messzire érhet a kezük.

Általános szabály, hogy az erdőben nem dobjuk el a szemetet, kivétel a gyümölcsök magva, héja, csutkája, mivel ezek elbomlanak a természetben. Túravezetőnk így is tett egy elfogyasztott banán héjával, csak éppen a mozdulat nem sikerült (sosem volt jó dobó), ezért az egyik bokrot sikerült banánfává változtatnia. Hát ettől sem lett az a trópusi hőség, de némi csúszkálással megtoldva a jókedvünket, legalább már nem fagyunk meg, mikor elindultunk lefelé. A Báthori-barlang bejárata előtt meredező lejtőt nem is úsztuk meg nadrágféken közlekedés nélkül. Innentől legalább szélárnyékban élvezhetjük a téli erdő szépségét. Fiaink továbbra is a csúszkálni akartak – a két Hárs-hegy közti lapos platón elég reménytelenül.

Hamarosan feltűnt a Makovecz Imre – tervezte kettős spirál alakú kilátó a Kis – Hárs-hegyen, így el sem téveszthettük az oda vezető utakat: bármelyik jó volt, ami fölfelé haladt. Egyik-másik csúszott is, így néhány fiunk már szembezdult rajta, mire mi fölkapaszkodtunk.

A magasság és a kilátó is jóval kisebb, és kevésbé szeles volt a nagy rokonnál, így nyugodtabban néztünk körül, és újabb uszonnaszünetet tartottunk. Ez utóbbit az összes környéken sétáltatott kutya megérezte, mert rövidesen mind ott gyülekezett körülöttünk, a gazdik alig bírták őket elvonszolni. A közelgő alkony és a hideg miatt hamarosan mi is a busz felé vettük az irányt.

Résztevők: Búr Márk, Bürné Marosán Éva, Kutsera Imre, Kutseráné Edit, Kutsera Kristóf, Magyar Zoltán, Majer Zsuzsanna, Nasr Ayad Ádám, Ruzsa Magdolna és lánya, Szabó Gergely, Szabó László Laciapu, Szabóné Berger Il-dikó, ifjabb Szabó László, Végh Tamás.

Majer Zsuzsanna, MKE

Séták és csaták Isaszegen

2009. március 21.

Tavaszi lázban készülünk a szép fekvésű Isaszegen, több nevezetesség és a híres csata helyszínének meghódítására. Annyira, hogy túravezetőnknek az indulás hajnalán hőmérővel mérhető 38 fokos láza lett, de ilyen utolsó pillanatban még egy csatát sem lehet lefűjni, nemhogy harcedzett túrázóinkat visszatartani, így néhány lázcsillapító társaságában gyülekeztünk a közeli buszmegállóban.

Sajnos a busz a menetrendben kiírtaknál és néhány túratársnál korábban érkezett, így meg kellett várnunk a következő – ami annnyival később jött, amennyivel korábban az előző ment. Eredmény: a vonat is elpöfögött az orrunk előtt, így kisebb gyűléssel tiszteltük meg a Rákos-patakot Rákoscsabánál, míg nagyjából egy óra múlva jött a következő. A leépülő vasútállomáson már a menetrend kifüggesztésével sem bajlódtak, így csak találgattuk a pontos indulási időt, mikor egyszer csak megszólalt a jellegzetes MÁV-szignál!

– Tájékoztatjuk kedves utasainkat, hogy a Hatvan felől közlekedő személyvonat 6 órát késik, mert az utasok lassan tolják!

A „hangosbemondó” Józsi túratársunk a telefonjába volt rejtve.

Mire magunkhoz tértünk a nevetéstől és megdöbbenéstől, bezakatolt a vonatunk is, így jó óras késéssel meg is érkezünk úti célunkhoz.

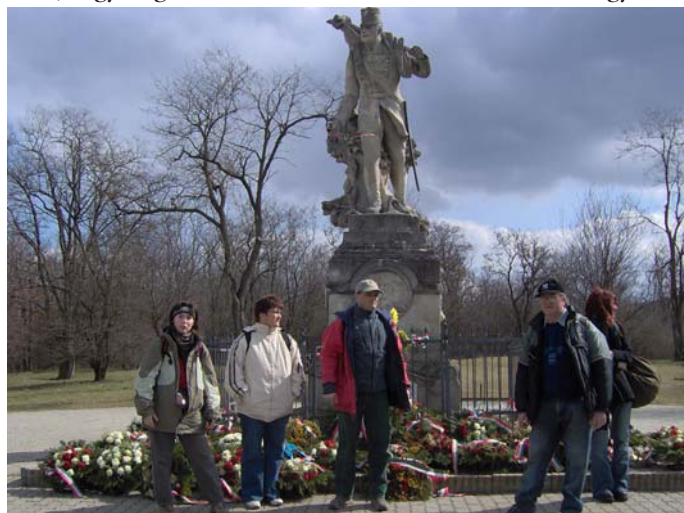
Isaszeg első látnivalója mindjárt a vasútállomáson fogadott bennünket egy méretes betonbunker képében, és néhány hatalmas disznó-

ból álló konda társaságában. Szerencsére az utóbbiak kerítés mögött legeltek, így nem kellett tőlük az előbbibe menekülnünk.

A közeli réten helyi túravezetőnk, Tünde várt ránk, aki valódi tündérként csak a mi kedvünkért kinyitatta a plébánossal a műemlék templomot, az éppen zárva tartó múzeumot, és családjával együtt egyéb meglepetésben is részesítette a csapatot.

Ha már nyitott kapuk vártak, nekiindultunk a temetődombon álló Szent Márton templomnak. A fehérre meszelt, messziről látszó katolikus templomot a XII. században emelték román stílusban, a XV. században gótikus, a XVIII. században pedig barokk stílusban építették át. Az összkép gyönyörű lett, a román – gót vonások hangsúlyosak, a barokk stílust leginkább a szószék képviseli az egyébként puritán belső térben. 1937-ig volt főplébánia, akkor felépült az új templom, napjainkban csak temetőkápolnaként szolgál. Általában zárva van, ezért nagy örömmre szolgált, hogy a belsejét is láthattuk.

Ha már domboldalon álltunk, főlzaladtunk a közeli tetőre egy épülő kálvária által szegélyezett úton, hogy még messzebb lássunk: elénk tárult a Rákos-völgye és Gödöllő. Mivel a fák akadályozták a kilátást, ezért átvonultunk a szomszédos dombra – Isaszeg szépen hullámozó település – ahol a híres 1849-es csata emlékműve, kiépített pihenőhely és még szebb kilátás fogadott. Körülnézés után uzsonnaszünetet tartottunk, és élveztük a meleg tavaszi napsütést. Úgy gondoltuk, volt itt már elég csata, így harcedzett fiaink kivételesen nem rendeztek újabbat a helyszínen. Amúgy is tovább kellett haladnunk, útközben megtekintettük a világháborús emlékművet és az új katolikus templomot, majd si-

ettünk a múzeumhoz, mivel Szmolicza József tárlatvezető két egyéb elfoglaltsága között tudott csak fogadni bennünket.

A tárlatvezetésen ebből a sietségből semmit nem éreztünk, Szmolicza úr olyan szeretettel mutatta be a szépen berendezett múzeumot, mint saját gyermekét. Miután kissé szertelenül világoskék csoszogópapucsba bújtunk, megtudtuk, hogy Isaszeg már az Árpád-korban is lakott volt, és jól védhetősége miatt 150 év alatt a törökök

sem tudták kipusztítani innen a lakosságot. Csatározni is igen korán kezdtek a környéken: már IV. Béla és fia, V. István a XIII. században, a törökök is próbálkoztak (a fenti sikerrel), a híres 1849-es csatának április 6-án ünneplik a 150. évfordulóját, és a II. világháborúban is itt húzódtott a főváros védelmére kiépített Attila-vonal, ahol is a szovjetek csak két támadással tudták áttörni a magyar-német csapatokat. Ezek után Isaszeg már igazán megérdemli a békét.

A XIX-XX. század fordulóján dívó paraszt-polgári életformát is bemutatják a múzeumban berendezett szoba-konyhával. Megcsodáltuk a mives tárgyakat a faragott bölcstől a zománcozott sparheltig. Egyik-másik tárgy rendeltetését ugyancsak sokáig találgattuk volna: pl. többségünk nem látott még csizmahúzózt, és néhány konyhaszer szintén kiveszett már a mai konyhákból.

A legnagyobb hangsúlyt természetesen az 1849. április 6-i csata kapta. Igazi magyar csoda történt itt! Windischgrätz és Schlick osztrák csapatait Klapka és Damjanich tábornokok seregei fogadták a déli órákban. Az osztrák túlerő megfutamította Klapka csapatait, Damjanichot pedig csak Wysoczki lengyel hadosztálya tudta megmenteni a széthullástól, miközben Aulich tábornok a szomszédos Dányban felsőbb parancsra várt, Gáspár tábornok pedig megállt Aszódon, és nem avatkozott a csatába. Később Aulich Bauer József vezérkari ezredessel együtt mégis felvonult a csataterre (megjött a parancs?), és megérkezett Görgey is, aki Klapka szétvert seregébe

lelket öntött, így a szokásos „kis magyar széthúzás” ellenére sok sebesült és halott árán este 11-re megnyerték a csatát.

Minderről a tárlatvezetés végén filmet is láthattunk. Meghívtak a közelgő 150. évforduló rendezvényeire is, csak sajnos az hétköznapra esik, így nem tudtunk élni a lehetőséggel.

Kibontakoztunk a csoszogópapucsokból, megköszöntük a csodálatos tárlatvezetést, és a honvédsírok felé vettük az irányt. Néhány

újabb erdős domb-dombon megtett kilométer után több száz honvéd nyughelyét jelentő kopjafák, fejfák és emlékművek fogadtak egy tisztáson. Valamint Tünde családja egy nagy kondér paprikás krumplival, süteménnyel, itókával, terített asztallal. Így rövid megemlékezés után egy hosszú, tartalmas nap végén áldoztunk a kulináris élvezeteknek. Jóllakás után a felnőttek nyugodt beszélgetéssel töltötték a kellemes délutáni órákat, ifjaink pedig a szokásos csatározásba fogtak a környéken. Szerencsére sebesülés nem történt, csak néhány műanyag pohárból kiborított üdítővel öntözték meg a véráztatta földet.

Közeledett az alkony és a hazafelé tartó vonatunk is, így táborot bontottunk, és megindultunk a vasútállomás felé. Tünde 10 éves unokaöccse, Roland átvette a vezetést, és javasolta, hogy rövidítsünk a Nagy Árkon keresztül. De mikor belepillantottunk az említett árokba, akkora vízmosással néztünk farkasszemet, hogy inkább maradtunk az úton, bár Roland váltig állította, hogy nem keresztben, hanem hosszában kell végigmenni rajta. Mivel 17 fős seregünk eléggé elnyújtottan közlekedett az említett úton, a csapat hátsó része észre sem vette volna, ha az eleje árokba mászik, így mindnyájan maradtunk az úton.

Alkonyi fényben értük el a vasútállomást, a konda már hazament, Tünde pedig még utójára elmutatott a „közeli” struccfarm felé. Mivel az teljesen különböző irányban volt a többi nevezetességtől, így már nem jutott rá időnk. Vonatunk is megérkezett, hát elbúcsúztunk Tündétől és Isaszegtől, majd élményekkel telve hazautaztunk.

Résztevők: *Birtalan Klára, Búr Márk, Fenyvesi Roland és Hanák Tünde (belyi túravezetőink), Hamara Andrea, Kertes Balázs, Kertes József, Kutsera Imre, Kutseráné Edit, Kutsera Kristóf, Magyar Zoltán, Majer Zsuzsanna, Pusztai Vivien, Pusztai Tamara, Szabó László Laciapu, Szabóné Berger Ildikó, ifjabb Szabó László.*

Majer Zsuzsanna, MKE

Temetvény vár

Temetvény várának pontosabb építési idejéről nem maradt fenn egykorú adat. Engel Pál történész szerint valamikor az országot romlásba döntő 1241–42-es tatárjárás utáni nagy várépítési korszakban, de még 1264. előtt keletkezhetett a korai magja, valószínűleg IV. Béla király parancsára. Első, napjainkban ismert okleveles említése 1264-ből származik, amely szerint a Rosd nembeli Demeter és Mihály ispánok vezette helyőrsége sikerrel védelmezte meg az erődítményt IV. Béla király és fia István ifjabb király háborúja idején.

A XIV. század elején Temetvény vára is a Felvidék hatalmas területeit uralma alá hajtó Trencsényi Csák Máté oligarcha hatalmába került. Mintegy 13 vármegye lakossága vallotta urának Máté nagyurat, aki, bár eleinte színleg Vencel király párthívének mondta magát, de valójában nem ismert el senkit uralkodójának. Hatalmát a fegyveres szolgálatra kényszerített kisebb-nagyobb familiárisok ezreinek serege biztosította. Miután 1321-ben meghalt Máté oligarcha tartományába betört Károly Róbert király híve, Gutkeled nembeli Amadé fia Miklós soproni ispán és komáromi várnagy, aki seregével elfoglalta Appony, Ugróc, Privigye, Bajmóc és Tapolcsány várait. Júliusban a Károly Róbert király által személyesen vezetett csapatok elfoglalták Trencsényt, mire a többi Csák-vár őrsege feladta a posztját.

1348-ban Nagy Lajos király egyik hívének, Raholcai „Tót” Lőrinc nyitrai ispánnak adományozta oda. A bárótól származott a később hatalmas vagyonra szert tevő Újlaki familia. 1458-ban Újlaki Miklós báró összefogva Garai László nádorispánnal és Szilágyi Mihály kormányzóval összeesküvést szervezett a trónra lépett Hunyadi Mátyás király ellen. Miután terve, hogy Habsburg Frigyes német császárt segítsék hatalomra csúfos kudarc

cot szenvedett, a 15 éves uralkodótól kegyelmet kapott, így megtarthatta minden birtokát. Néhány esztendő múlva Mátyás király, hogy a vele ellenséges nagyurat megnyerje magának, Újlaki Miklóst erdélyi vajdává nevezte ki. Így földesura távolra került a Vág völgyi birtokától.

A törökkel vívott 1526-os vesztes mohácsi csatában elesett II. Lajos király és seregének nagyobbik része. Az országban kialakult anarchikus helyzetben a köznemesség Szapolyai János erdélyi vajdát emelte a trónra, míg a főnemeseke kisebb csoportja Pozsony városában Habsburg Ferdinánd osztrák főherceget támogatta. Thurzó Elek tárnokmester is az utóbbi táborához csatlakozott, aki már előzőleg megszerezte Temetvény várbirtokát. Közelebről ismeretlen időpontban a Báthory család szerezte meg Temetvény várát a hozzá tartozó 10 jobbágyfaluvall együtt. A Vág völgyétől távolabb eső erősségnek, csak, mint uradalmi központnak volt szerepe. Bár az akkori hadászati követelményeknek megfelelően, a hegycsúcson magasló korai várhoz építettek egy ó-olasz típusú bástyát, nem számított jelentősebb erődítménynek. A Báthoryaktól örökség révén a Csákyak tulajdonába került át. 1676-ban gróf Csáky István a várbirtokból ráeső részét elzalogosította az idősebb Bercsényi Miklós grófnak.

Idősebb Bercsényi Miklós és fia részt vett 1686-ban Buda várának és városának a 150 éves török megszállás alóli felszabadításában a magyar nemesi csapatok egyik vezéréként. Az ifjabb Miklós, az 1693 – 1708-as esztendőök közti időszakban a távoli Ung vármegye főispáni tisztségét viselte, vagyis a legtöbbször a régi családi birtokától távol tartózkodott.

Rövidesen Bercsényi Miklós is bekapcsolódott a II. Rákóczi Ferenc sárosi főispán által a Habsburg Lipót császár és magyar király ellen tervezett összeesküvésbe. A terv kitudódott, ami könnyen ment, mivel a francia Napkirállyal összeköttetés tartó férfi császári provokátor volt, Miklós gróf

nak is el kellett menekülnie az országból. 1703. végén II. Rákóczi Ferenc lengyel zsoldos csapatok élén hazaérkezve kiobbantotta a Habsburg ház ellen megindított szabadságharcot. A kezdeti nehézségek után bekövetkező sikerek egyre több nemest és főurat állítottak a felkelők eleinte csak szegénylegényekből, jobbágyokból álló táborába. A harcok irányításában központi szerepe volt Bercsényi Miklós grófnak, akit Rákóczi fejedelem fővezérnek nevezett ki. 1703. végére a kurucok ellenőrzésük alá vonták Trencsén vármegye egész területét. Meghódolt előttük Trencsén városa is, de a magas hegyen álló várba visszahúzódtott nemesek, Illésházy gróf, trencsényi főispán vezetésével fegyveresen ellenálltak támadásnak. Ekkoriban kerülhetett a felkelők kezére Bercsényi családi vára Temetvény is, ami nem játszott semmilyen szerepet a szabadságharc további katonai eseményeiben. Ezen a vidéken csak az É-re fekvő Beckó erődítménye maradt a Habsburg-párti labancok kezén. A Heister császári generális seregével 1708. augusztusában megvívott vesztes trencsényi csata után a kurucok kiszorultak a Vág folyó völgyéből. Nyitra erősségének feladása után csak a távoli Érsekújvár maradt meg a felkelők birtokában egészen 1710-ig. Egykorú forrás szerint Bercsényi Miklós gróf, kuruc fővezér 1710. november 21-én indult el diplomáciai küldetéssel Nagy Péter orosz cárhoz. Többé nem is lépett magyar földre. Követve urát a törökországi Rodostó városában telepedett le. Itt is halt meg 1725. nov.6-án.

Temetvény várának végőráiról nem maradt fenn biztos adat, lehetséges, hogy még az 1708-as trencsényi csata után közvetlenül robbantották fel a győztes Habsburg zsoldosok, míg, más dokumentum szerint később, 1710-ben tették ezt. A várat kitisztították az aljnövényzettől, jelenleg a falak konzerválása folyik. A helyreállítás után a Vág-völgy egyik legnagyobb és leglátványosabb romjai láthatóak majd a Temetvény várhegyen.

Összeállította, fotózta: Orbán Imre, MKE

Botkóstoló

Bizonyára sokan ballottak már a Nordic Walkingról vagy láttak már két bottal, kissé bizarr módon gyalogló embereket! Ez az Európában nagyon népszerű sport hazánkban most kezdi szárnyait bontogatni. Lényege, hogy egy pár, speciális bot és a különleges gyaloglótechnika segítségével rendkívül hatékonyan, ugyanakkor kímélő módon fejlesszük állóképességünket, erőnlétüket, illetve mozgáskoordinációnkat.

A Nordic Walking (NW) történetében fontos szerepet játszott a sífutás mint olimpiai sportág elismerése, mivel az 1930-as évektől kezdve a sífutóversenyzők fizikai erőnlétük fenntartásához nyáron egy úgynevezett „botos edzést” (pole training) iktattak be mindennapjaikba. Tulajdonképpen kezdete az 1980-as évekre tehető, amikor Finnországban megrendezték az első, bottal segített nyilvános túrákat. 1996-ban a finn „Rekreációs és Szabadtéri Sportok Központi Egyesülete”, a Finn Sport Intézet, és az Exel gyár összeállt, hogy kifejlessze a bottal való gyaloglás technikáját. Erről a sportról, amelyet egyelőre csak „botos gyaloglásnak” (pole walking) neveztek, megjelentek az első cikkek, tesztek és tanulmányok. 1997-ben az Exel gyár találta ki a megfelelő nevet az új sportág népszerűsítésének érdekében és megalkotta a NORDIC WALKING szóösszetételt. Ekkor tájt az újságok címlapján még II. János Pál pápa is feltűnt, amint botokkal gyalogol ebben a stílusban.

2000-ben Finnországban megalakult a Nemzetközi Nordic Walking Szövetség (INWA), melynek hatására napjainkban világszerte 8-10 millió ember Nordic Walkingozik rendszeresen.

A NW olyan, az egészségmegőrzésre irányuló mozgás, amely a járás és a légzéstechnika koordinációjával növeli állóképességünket, mivel egész testünket megmozgatja, apró porcikánktól egészen a lábujjhegyünkig. Azért is nagyon egészséges mozgás, mert a botok használata következtében tehermentesülnek a láb-, térd- és csípőízületek, ezáltal csökken az ízületek terhelése. Ellentétben a futással vagy gyaloglással a felsőtestet is erősíti, tehát a mell- és a hátizomzatot, valamint csökkenti a nyak és a váll területén az izmok feszülését. Mindezek mellett a test teljes izomzatának 90%-át igénybe veszi, és javítja a testtartást és a test egyensúlyát. Elősegíti a keringési rendszer fejlett működését: a szív oxigénfelvevő képessége nő; a vérnyomás szabályossá válik; a tüdő teljes mértékben megtelik levegővel; az egész test oxigénellátása javul. Összességében elmondhatjuk, hogy igen pozitív hatással van mozgató-, illetve szív- és érrendszerünkre.

A NW rendszeres gyakorlása mellett csökkenthet a vérnyomást érintő betegségek kialakulásának lehetősége, valamint a trombózisveszély; javulhatnak a vércukor- és a vérszirértékek. Neuropszichológiai hatásainak köszönhetően a lehangoltság és kimerültség csökken, a stressztűrőképesség pedig növekszik. Kiemelkedő még rehabilitációs programként való alkalmazása.

Ülő életmódunkban nagyon fontos lenne a mindennapi mozgás gyakorlásának megkezdése. A NW a legjobb kezdet a rendszeres testedéshez.

A Kárpát Egyesület, Eger néhány lelkes tagja arra szánta el magát, hogy bemutassa az érdeklődőknek ezt az új „mozgáskultúrát”: az instruktori képesítéssel rendelkező vezetőink szeretnék Önöket meghívni egy kis BOTkóstolóra *keddenként és csütörtökönként 18 órától* az egeri Érsekkert Stadion felőli bejáratánál!

Köves Gyula, KEE

TEGYOT – TEDOT Csongrádon ...furcsaságokkal... de még mindig az élvezőnyben vagyunk

Vannak az év során szép számmal természetjáró versenyek, ezekre el is megyünk, de az országos találkozóval egyik sem vetekszik. Leginkább az olimpiához tudnám hasonlítani, hiszen a 4 fő versenyszámot itt egy rendezvény keretében bonyolítják le. Ennek ellenére – és sajnos, – évről évre egyre kevesebb helyről érkeznek csapatok, vélhetően a természetjáró közösségek megfogyatkozásának. Az idén mindössze 43 csapat érkezett 8 megyéből. A találkozót a Csongrád Megyei Természetbarát Szövetség rendezte meg a Kőrös-Torok Kempingben. Mivel a lányok középiskolások lettek, már a TEDOT kategóriában indulunk, legfiatalabb csapatként. A találkozó előtti napokban Tamáskúton 4 napos edzőtáborban készültünk a fő versenyszámokra, majd egy nappal a rendezvény kezdete előtt utaztunk le Csongrádra, ismerkedni a várossal. Másnap némi nehézség árán elfoglaljuk a szálláshelyünket (egy hajnalig iddoggáló társaság nehezen hagyta el a faházakat), lemegyünk a Tisza partra, ahol a híres homokpadot most méteres víz borítja. Este versenytájékoztatóra megyek, itt általános információkon túl főleg az éjszakai versenyyel foglalkoznak. Megtudom, hogy a versenypálya városban lévő pontjait polgárőrök fogják őrizni. (Ez akkor jó ötletnek tűnt, de erről majd később.) Este 7-kor megnyitó, a szokásos rangsorbeli protokoll megnyitó beszédek, a műsorból az első padsor lát valamit. Majd este 10-kor 0 idő és indul az éjszakai verseny. 13.-nak sorsolnak bennünket, nem tudjuk, szerencsét hoz-e? Minden csapat elrajtol a kempingből a város irányába. És ki érkezik be elsőnek? A mi csapatunk.

Sajnos hamar kiderül, hogy a pályával nagy baj van: a menetutasításban kiírták, hogy az időmérő pontokat úgy különböztetik meg az egyéb őrzött pontoktól, hogy labbjákkal látják el. Csakhogy ez nem történt meg, így a csapatok teljesen összezavarodtak a pályán. Emellett a város egyik parkjában a két kategóriának külön bóját helyeztek ki, csakhogy nem a tér-

képi berajzolt helyre, így a 43 csapatból 41 rosszul fogja a pontot (vagy a két bója lett felcserélve? – soha nem tudjuk meg.) A lányok által közölt észrevételeket megfogalmazom és leadom a rendezők felé. Nagyon nem tetszik nekik... (Abaliget óta rettegnek tőlem a rendezők...), de végül reggelre elfogadják, így óvásra nem kerül sor. 156 hibaponttal így is éppen lecsúszunk a dobogóról.

Bánkódásra nem marad idő, mert aznap délelőtt következik az elméleti verseny, melyet esteire kiértékelnek és kiadnak. Változatos, ötletes feladatokat kapnak a lányok, egészen az utolsó feladatig. Tudniillik, hogy a Csongrád megyeieknek van 1, azaz egy kulcsosházuk a Börzsönyben, amire roppant büszkék. Tehát a 19. feladat a Börzsönynek ezen részéről egy térképkivágat és a hozzá kapcsolódó feladat-sor. Csakhogy valaki okosan úgy nagyította a kivágatot, hogy a pontos méretarányát nem lehet meghatározni (1:29117,647058...), így a méretarányhoz kapcsolódó távolságméréses, menetidő számításos, stb. feladatokat sem lehet hibátlanul megoldani. Végül is a csapat 120 ponttal a 6. helyen zár, megőrizve ezzel tavalyi helyezését.

Délután egy kedves helyi kerékpáros túra-vezető, Laci bácsi vezetésével az ellési romhoz kerekednek az ifjú hölgyek, majd fürdés a Tiszában. Kedden Ópusztaszerre utazik a csapat, legerősebb versenyszámunkra, a nappali ver-

senyre. Mivel én a rajthelyre sem mehetek be (a fent említett okok miatt...??), Szegedre utazom, ahol mindössze középiskolás koromban jártam, és csak

b á m u l o k ,
mennyit szé-
pült a város.
Közben a lán-
yok emberfe-
letti munkát
végeznek. 13
éves tájfutó tér-
képen 10 el-
lenőrző pontot
kell felkeresni-
ük, ebből 5 be-
rajzolt, 4-et kell
a megadott

irány és távolság adatokból kiszekerkezteniük, továbbá van egy hosszú irányfésű a fiatal akácosban. Szerencsére Brigi Tamáskúton begyakorolta a szerkesztéseket és a precíziós tájolóval hajszálpontosan lehet irányt mérni. A pálya nehézségét jelzi, hogy 7.-nek indulnak és 3.-nak érnek célba és utánuk jó ideig senki. Sőt este 6-ra terelik össze a csapatok többségét. Szegedről kiutazom az emlékparkba, nem tudom, a csongrád megyei buszsofőrök alapból modortalanok vagy csak rossz napot fogtak ki? Nagy örömünkre sikerült ezüstérmes helyen végeznünk, így már az összetettben is a 2. helyen állunk. Sajnos a versenyző kartont most sem láthatjuk, az eredményt az egyik ifjú rendező rakja ki, majd gyorsan el is tűnik... Így nem tudjuk megkérdezni, hogy a 155 feladathiba mikből adódott össze. Viszont a jól sikerült verseny örömeire pizzázunk egyet.

Szerdán rendezik a 4. versenyszámot, a városismeretit. Erre is készültünk, de a lányok nem igazán szeretik. A tavalyi 8. hely után előbb kellene végeznünk, ha a dobogóra szeretnénk kerülni. A négy órás feladatlap töltés eredménye 130, 5 pont és a 7. hely. Gyors számolgtás: 19 a helyezési számunk, ezzel 2.-ok vagyunk, de utánunk 20, 21, 22-vel állnak csapatok. Nincs mese, el kell mennünk a 30 km-es teljesítménytúrára, ez 3 helyezési számot jelent. Este közlik, hogy a túra a Tisza gátján lesz, árnyékokra ne nagyon számítsunk, de ivóvíz lesz minden ellenőrző ponton. (Az utóbbi kijelen-

tést nem kellett volna komolyan vennünk...) Csütörtökön levisznek Szegvárra, ahol általános feltűnést keltünk a megjelenésünkkel, és

zavart a helyi közlekedésben. A rajttól a gátig jó 10 km, mint kiderült ez volt a túra változatos része, mert látunk napraforgó és kukoricaföldet, itt-ott facsoportot.

A gáton keményedett be a helyzet. Vanda utolsó flakon vizünket egy sérült egerészölyvbe tölti. A gátórházaknál sem gátör, sem víz. Szentest előtt bejön a kerékpárút aszfaltja, már nem nagyon bírjuk szomjan. Mentőangyalként felbukkan Papp László barátom, a másik egri csapat vezetője, kocsijában 10 l hideg ásványvízzel. Felfrissülve elérjük a szentesi hidat, ahol végre adnak személyenként 1 dl! meleg, cukrozott lötytyöt. Innen már alig öt km, a kemping szélén elnyúlunk az árnyékban kicsit, majd be a célba. Vigyorgunk az emléklap és a kitűző átvételekor, kritika no (a lányok letiltottak), a házban 1 l folyadék le, hűvös zuhany alá be. Este összeégett képpel és végtagokkal eltotyogunk az eredményhirdetésre. Szerencsére a zárás rövid, de annál örömtelibb, hogy a csapatot négy alkalommal szólítják ki oklevelek, ajándéktárgyak és a 2 kupa átvételére. Összességében, a terepversenyek hibái ellenére jól éreztük magunkat Csongrádon, jó volt a szállás és az ellátás.

Jövőre az Ifjúsági Unió rendez Szekszárdon, bajnoki szintű versenyeket, így szakszerű kezekbe kerül a találkozó.

Csapatunk tagjai: **Skovrán Brigitta csapatvezető, Febér Viktória, Fónagy Vanda, Kiss Judit, Nagy Bianka.**

Benkó Zsolt, KEE
kísérő szakvezető

Útjelzés felújítás

Szerencsére egyesületünkben vannak tetterre kész fiatalok, akik meg is valósítják a nagy kárpátos elődök hitvallását – miszerint az ember azért járja az erdőt, hogy a köz érdekében maradandó természetjáró létesítményeket hozzon létre vagy újítsen fel – így a munka az iskolai tavaszi szünetben el is kezdődhetett. Az útvonalak nagyobb része Eger környéki, forgalmas jelzett út, melyet több teljesítménytúra is használ, így nagy gondot fordítottunk a minőségi munkára. Német időjárásálló festékekkel alapoztunk, melynek garantált ideje 10 év (a 2006-ban felújított Országos Kék Túra útvonal még mindig olyan, mintha 1 hónapja festettük volna). Június elejére az összes alapozás és a festés nagy része megtörtént, ekkor jött a TEDOT, emiatt a munkát július 20-án, a Messzelátó alján fejeztük be. A projekt 15 munkanapot vett igénybe, melynek során 58 km utat újítottunk fel.

Festés Várkút előtt

A festékhordó szett

A munkavégzés anyagi feltételeit a Heves Megyei Természetbarát Szövetség pályázat útján biztosította.

Résztvevők: *Febér Viktória, Fónagy Vanda, Kiss Judit, Nagy Bianka, Németh Kamilla, Siller Mílán, Skovrán Brigitta*. A szakmai irányítást *Benkó Zsolt* végezte.

Ezúton is köszönöm a lelkes technikai brigád munkáját.

Benkó Zsolt, KEE

Felújított útvonalak:

- Egervár – Nagy-Eged-nyak – Bikkbérc – Várkút – Kerengő eleje Piros sáv, Várkútnál fonódva a P háromszög és a Z négyzet jelzésekkel
- Egerbakta – Almár – Leshely – Homonna-tiszás – BÉlapátfalva Piros sáv
- Öreg-hegy – Finomszerelvénygyár – Korozs – Jánosháza – Barát-rét – Völgyfőház Piros +
- Felsőtárkány – Jánosháza – Messzelátó alja Sárga sáv, a Bő völgyben 2 km fonódás a Zöld sávval

Völgyfőház oszlop tisztítása